

VEČERNIK

POŠTNA PLAČANA V GOTOVINI

Leto XIV.
Štev. 2

TELEFON UREDNIŠTVA: 25-67
POSLOVALNICA CELJE Prekmurje 3. tel. 280
POSTNI ČERKOVNI RACUN 11.409

Maribor, sreda 3. januarja 1940

NAROCNINA NA MESEC
Prejeman v upravi ali po pošti 14 din,
dostavljen na dom 16 din, tujina 30 din

Cena
din 1—

Prava vojna se bo šele pričela

Angleški listi napovedujejo za pomlad aktivnost na vseh frontah in izjavljajo, da v sedanjem položaju ne bi uspela nobena mirovna akcija — Tudi italijanski tisk ne veruje v možnost premirja

LONDON, 3. januarja. Reuter. Vse izjave ob priliki Novega leta so polne zaupanja v popolni uspeh vojne, vendar se na vseh mestih naglašajo, tako v listih kakor v političnih in vojaških krogih, da bo moral angleški narod premagati še velike težkoče. Uvodniki večine listov opozarjajo javnost, da se ne sme vdajati upanju v hitro zmago. Zmaga bo na strani tistega, ki bo vztrajnejši in bo imel močnejše žilve. Listi so objavili tudi pregled vojaškega položaja in vsi stoje na istem stališču, da se bo prava vojna pričela komaj letos, čez kake tri mesece, ker se bo šele tedaj pričela na vseh frontah resnična aktivnost. Vsi listi soglašajo v tem, da zasluži mirovna akcija papiža, Roosevelta in Italije vso pažnjo in spoštovanje, da pa ne more voditi v sedanjem stadiju vojne do nikakega uspeha. Angleška vlada je poklicala pod orožje nove letnike in bo razpolagala do pomladi z največjo vojsko, ki jo je Anglija kdaj koli doslej imela. Do tedaj bo ohorožila in poslala na fronto tri milijone vojakov, in to brez čet dominionov in kolonij.

Italijanska kritika nepopustljivosti

RIM, 3. januarja. Exchange Telegraph. Italijanski tisk razpravlja o sedanjem položaju in pravi, da bi bila vsaka politična inicijativa za likvidacijo sedanjega vojne-

ga konflikta v Evropi več ko problematična, kar potrjujejo zlasti zadnji govor francoskega ministrskega predsednika Daladierja, izjava angleškega notranjega ministra ter razne uradne objave angleške in francoske vlade. Iz vsega tega sledi, da zavezniki najodločneje odklanjajo vsako sklepanje miru brez popolne zmage njihovih načel in so trdno odločeni voditi vojno dalje. Kako nepopustljivi so zavezniki v tem vprašanju, dokazuje dobro tudi dejstvo, da zahtevajo vsi vojaški, posebno angleški strokovnjaki, da se poleg blokade pripravi tudi vojaški zlom Nemčije, medtem ko menijo nekateri angleški listi, posebno »Times«, da bo v Nemčiji nastala še pred porazom revolucija, ki bo delo zaveznikov olajšala. Ne oziraje se na to, ali ob-

staja res stvarna podlaga za zmago zaveznikov ali ne, naglašajo italijanski tisk, da je tako ustvarjanje bojevitosti na podlagi predpostavk škodljivo, ker zahodni velesili ne bi smeli misliti samo na svoje interese, ampak tudi na usodo Evrope. Listi ugovarjajo tudi trditvam angleškega tiska, da so interesi Vatikana in Roosevelta enaki interesom Anglije in Francije in da bi se eventualni mirovni predlogi, ki bi prišli s tega mesta, strinjali z vojnimi cilji zaveznikov ter da bo tako odgovornost za neuspeh vsake mirovne akcije padla na ramena Nemčije. Tako tolmačenje ne koristi ideji miru, ampak izziva samo reakcijo, ki se morda že kaže in ki utegne razširiti vojno do nesluhtenega obsega.

Sovjetska ofenziva zaradi mraza ustavljena

Nad Karelijo razsajajo strašni viharji — Sovjetsko poveljstvo meče na fronto vedno večje oddelke čet — Glasovi za aktivno pomoč Finski

LONDON, 3. januarja. Reuters posebni poročevalec na finski fronti je objavil snoči iz Viipurija: Strašni vihar, ki razsaja nad karelijsko pokrajino, je onemogočil vsako vojskovanje. Ofenziva, ki so jo pokrenile rdeče čete proti Mannerheimovi črti že v nedeljo, je ustavljena. Danes popoldne se ni dalo ničesar videti nad bojiščem in so bila ruska letala primerana ležati v hangarjih. Finski višji častniki so mi danes izjavili, da morajo po njihovih mislih Rusi za enkrat opustiti vsako upanje, da bi prešli skozi Mannerheimovo črto.

HELSINKI, 3. jan. Reuter. Iz zadnjih vojnih poročil se izve, da se boji na Mannerheimovi črti nadaljujejo, prava ofenziva sovjetskih čet pa se še ni začela. Po izjavah sovjetskih ujetikov so sovjetski poveljniki že vrgli več velikih rezerv sovjetskih čet na fronto, kar je lahko opaziti po mrtvih in tjehtanih, ki so bolj oblečeni mlajši vojaki in dobro opremljeni. Na mnogih frontnih oddelkih silijo sovjetski poveljniki vojaške, da prodirajo pred tanki in čišijo polja

od min, da bi ne bili tanki poškodovani. KJEVENHAVN, 3. jan. Reuter. Po obvestilih, ki so dospela v Kjevenhavn iz Helsinkov, se blizu Salle, nedaleč od finske vzhodne meje, razvija velika in srčita bitka.

MOSKVA, 3. jan. DNB. Leningrajsko vrhovno poveljstvo javlja, da dne 2. jan. na Finskem ni bilo posebnih dogodkov. Zaradi slabih vremenskih prilik so se letala omejila le na nekatere izvidniške plete.

Finska brani tudi Francijo

PARIZ, 3. jan. Havas. Francoski listi se bavijo z rusko-finsko vojno in pišejo, da se je sovjetski režim zatekel k stari carski taktiki, pošiljanja velikih množic vojakov v fronto. Na Mannerheimovi utrdbeni črti se bori 300.000 Rusov proti 100.000 Fincem. Mali finski narod izziva po vsem svetu začudenje. Zato je poseb-

na dolžnost Francije in Anglije, da nudita čimprejšnjo pomoč Fincem. Borba Fincev proti napadalcu je boj Francije in Finske brani na severu Francijo od barbarstva. »Ni prav, da zahodne demokracije različno postopajo proti Nemčiji in sovjetom,« ugotavlja »Populaire«. Piše o novih rekrutovanjih na Angleškem pra-

vi pariški tisk, da bo angleška kopna vojska štela tri milijone mož. Že danes branijo milijoni Francozov in Angležev mejo ob Renu. Nova oborožitev Anglije, ki bo v korist tudi Franciji, je najboljši odgovor Nemcem na njihove nade o odcepitvi Pariza od Londona. »Ordre« piše, da je v teku nova mirovna ofenziva, ki pa najbrž ne bo uspela.

ŠPANSKI LIST ZA FINSKO

MADRID, 3. jan. Havas. List »El Alcazar« objavlja članek pod naslovom »Trebalo bi hitro pomagati Finski« in pravi med drugim: Finska s svojimi jezeri, snegom in neprehodnimi gozdovi vodi veličastno vojno, braneč s svojo krvjo zahodno civilizacijo. Okolnosti terjajo od kristjanov, da povedejo novo kršgarsko vojno in »cabaleros« morajo biti pripravljeni za obrambo Vsemogočnega in civilizacije.

ŠVEDSKI PROSTOVOLJCI

STOCKHOLM, 3. jan. Reuter. Dva nova kontingenta prostovoljcev sta včeraj zapustila Švedsko in odpotovala na Finsko. Del teh tvorijo prostovoljci častniki, ki so pustili službo v švedski vojski, da bi lahko služili pod finsko zastavo. Drugi del čet tvorijo delavci iz vseh delov Švedske.

Brzjavka kralja Jurija VI. Carmoni

LISBONA, 3. jan. Havas. Angleški kralj Jurij je poslal predsedniku Portugalske Carmoni tole brzjavko: »V začetku novega leta, v katerem bo Portugalska, stara in hrabra zaveznica moje države, slavila 800-letnico svoje neodvisnosti, izražam s posebno pristranskimi čustvi željo za Vaše zdravje kakor tudi za blagostanje in napredek portugalskega naroda, ki je tesno povezan z mojim v duhu medsebojnega spoštovanja.« Predsednik Carmona je odgovoril z iskreno zahvalo, v kateri je naglasil, da je posebno ganjen ob kraljevem poudarku vezi, ki tesno povezujejo oba naroda že skozi veliko stoletij.

BOLGARSKO - RUSKA TRGOVINSKA POGODBA

SOFIJA, 3. januarja. Stefani. Pogajanja za sklenitev rusko-bolgarske trgovinske pogodbe in pogodbe o pomorski plovbi potekajo v Moskvi normalno. Pogodba o trgovinski plovbi bo že v kratkem podpisana.

Borza. Curih, 3. januarja. Devize: Beograd 10, Pariz 9.99, London 17.63, New York 44⁵/₁₆, Milan 22.50, Berlin 178.50, Praga 5.30, Budimpešta 3.35, Bukarešta 3.30.

Mariborska napoved. Pričakuje se toplejšo in bolj oblačno vreme. Včeraj je bila najvišja toplota -3,6, danes je najnižja -20,6, opoldne -8,2.

Vojne priprave na Bližnjem vzhodu

LONDON, 3. januarja. Exchange Telegraph. Po vesteh iz Kahire sestavlja francoski general Weygand vojsko 300.000 mož, ki jo tvorijo najboljši francoske angleške kolonialne čete in ki je namenjena zaščiti Bližnjega vzhoda. Potrjuje se tudi vesti o skorajšnji konferenci arabskih držav. Iran je doslej mobiliziral 50 tisoč mož, Irak pa gradi dalje obmejne utrbe. Sovjetska unija je koncentrirala na afganistanski meji doslej 800.000 mož.

Poslaniki zapuščajo Sovjetsko zvezo

MOSKVA, 3. jan. Reuter. Sovjetski zunanji komisar Molotov je povabil k sebi v Kreneli angleškega veleposlanika sira Williama Seedsa pred njegovim odhodom v London, da se od njega poslovijo.

MOSKVA, 3. jan. Reuter. Angleški veleposlanik Seeds je odpotoval s sivo vlakom iz Moskve v Bukarešto, od koder bo potoval dalje v Anglijo. Na kolodvoru so se poslovili od njega prijatelji in številni člani diplomatskega zbora, zlasti

turški veleposlanik in francoski odpravnik poslov. Zdi se, da se Seeds ne bo več vrnil v Moskvo.

MOSKVA, 3. jan. Havas. Augusto Rosso, italijanski veleposlanik, zapusti danes Moskvo in bo odpotoval v Italijo, kamor ga je, kakor znano, poklicala njegova vlada, da nastopi svoj dopust. Kakor je znano, je sovjetska vlada pred mesecem dni poklicala v Moskvo sovjetskega veleposlanika v Rimu Gorenkina.

Žrtve elementarnih katastrof v Turčiji

ANKARA, 3. januarja. Havas. Po dokončnih uadnih podatkih je terjal zadnji strahoviti potres v Turčiji 45.000 smrtnih žrtev, nad 100.000 ranjenih, a okoli 500 tisoč ljudi je ostalo brez strehe. Sledeča

povodenj je pa terjala 5000 smrtnih žrtev, dočim je ostalo brez strehe okoli 25.000 ljudi. Te strašne žrtve pomenijo za Turčijo usoden udarec, ki ga bo mogoče le postopoma preboleti.

Rezultati novoletne letalske bitke

LONDON, 3. jan. Reuter. Pilot angleškega bombnika, ki se je po bitki z nemškimi lovskimi letali vrnil na svojo bazo, je povedal podrobnosti o bitki med tremi angleškimi bombniki in 12 nemškimi lovci znamke »Messerschmitt«. Angleške bombnike, ki so bili na poletu nad morjem, so iznenada napadli nemški lovci. Na eno samo angleško letalo se je vrglo šest nemških. Prvi mitraljezec je sestrelil eno nemško letalo, ki se je v plamenih zrušilo v morje, drugi pa je težko poškodoval drugo nemško letalo, ki se je kasneje zrušilo v morje. Angleški

bombnik se je vrnil na svoje oporišče. Drugi bombnik, ki je težko poškodoval neko nemško letalo, je bil sestreljen od ostalih nemških lovcev. Tretji bombnik še pogrešajo.

ANGLEŠKI KRALJ MED VOJAKI

LONDON, 3. januarja. Stefani. Angleški kralj Jurij VI. je prebil današnji dan med angleškimi teritorialnimi četami, ki so oddaljene 80 milj od Londona. Vojvodin od Gloucestra je imenoval kralj za častnega polkovnika ulstrskega protiletalskega polka.

Maribor, 3. januarja.

Od časa do časa nas ta ali oni pojav v srbski — in tudi hrvaški — javnosti opozori na dejstvo, da imajo preko Sotle in Drine o razmerah v Sloveniji čudne pojme. Vendar bi delali mnogim ocenjevalcem krivico, če bi trdili, da so iznašli vsi svoje krive trditve zlonamerno.

Te dni smo brali v beograjski »Politiki« članek Jovana Djonovića, v katerem razpravlja o vzrokih gospodarske zaostalosti Črne gore ter razmišlja o tem, kako bi jo mogla smotrna gospodarska politika države pripeljati k napredku in blagostanju. Strinjamo se s piscem, da bi bilo treba v Črni gori reševati smotrnejše tudi prometno vprašanje in da se je tudi s Črno goro pod centralizmom ravnavalo vse drugače, kot pa je bila prepričana povprečna javnost v državi. Nesebično želimo tudi Črni gori novo dobo, v kateri bodo njeni problemi našli več možnosti za ugodno rešitev. Vemo tudi, da leže vzroki proslulega »črnogorskega nezadovoljstva«, avtonomističnih tendenc in »sirotinje« prav tam, kjer so korenine zla, ki je tudi nam Slovincem utesnjevalo prostor na soncu. Ne moremo se pa strinjati z njim, ko jemlje Slovenijo — poleg Dalmacije, ki je vprašanje zase — za primer dežele, kjer se kljub podobnemu siromaštvu tal več ne govori o »sirotinji« iz enostavnega razloga, ker so se pod vplivom državne prometne in ekonomske politike izpremenili pogoji produkcije in življenja v teh krajih.

Jovan Djonović je tej smotrni državni politiki v Sloveniji napisal pravcati slavo: Dobro železniško omrežje, izvrstne ceste, favoriziranje domače industrije in denarnega gospodarstva, so naredili iz Slovenije razmeroma bogat kraj. Njena industrija in njena delavnost imajo v splošnem dobre prometne zveze z morjem in trupom države. Zato je radius slovenske gospodarske akcije in s tem tudi profita cela država. Favorizirano in podpirano denarstvo pa je pomagalo spet razvoju hotelske industrije, ki je radi dobrih cest alimentirana s turisti iz države in inozemstva. Slovenski narodni dohodek tako močno prekaša potrebe, kar je očigledno že pri bilanci hranilnih vlog. Tako je prenehala biti Slovenija pasivna pokrajina. Od zedimjenja je naredila »gigantski« napredek, katerega vzroki »leže mnogo manj v lastnosti slovenskega človeka, temveč v dobrih komunikacijah in državni politiki v smeri favoriziranja industrije, denarstva in turizma.« To je J. Djonoviću »sasvim prirodno«, če pomisli na to, da smo dali Slovenci v vseh vladajočih kombinacijah do danes zelo sposobne ljudi, ki so gospodarsko dvignili svoj kraj in dvignili življenjski standard svojega človeka.

Nočemo na tem mestu razpravljati o razlikah med Slovenijo in Črno goro, niti o pomenu dobrih prometnih zvez tako za Črno goro, kot za Slovenijo. Tudi ne o tem, kateri so bili vzroki, ki so ustvarjali različni standard slovenskega in črnogorskega človeka ali če imamo tudi mi svojo »sirotinjo« ter zakaj jo imamo. — J. Djonoviću ni znana ugotovitev dr. Gosarja, da plačajo Slovenci letno 200 milijonov več v državno blagajno, kot pa prejme nazaj. Prav tako mu ni znana »favorizacija«, ki je je bila deležna Slovenija zaradi državne intervencije »Prizada«, ko je za moko in žito plačala trikratno svetovno ceno ali na leto 80 milijonov din preveč. Djonović je sicer mnenja, da more Slovenija zelo lahko kupiti žitarice in druge objekte prehrane ter »opet kapitalisati«, vendar je tako »kapitalisanje« kaj malo v korist njene aktivnosti. Kako je s favorizacijo komunikacij, bi mogel razbrati Djonović iz neštetihih resolucij slovenskih gospodarstvenikov in že tudi iz bežnega pogleda na karto, ki bi mu mogel pojasniti našo odrezanost od morja vso povojno dobo. Če bi si malo ogledal še statistiko dobav TPD ali odnos med n. pr. Jesenicami in Zenico itd., bi morebiti vsaj izpustil besedo »favorizacija«, če je ne bi hotel zamenjati z nasprotnim izrazom.

Ugotovitve dr. Gosarja, resolucije slov. gospodarskih krogov itd., so morebiti preveč oddaljene od sredine, v kateri živi pisec. Vendar če bi n. pr. pogledal v »Statistični godišnjak« 1931, bi se lahko prepričal, da mi tako kakor piše. Zveza

Italijansko stališče do boljševizma

RIM, 3. januarja. Stefani. »Relazioni Internazionali« objavljajo zelo zanimivo razlago italijanske zunanje politike, ki se končava s sledečo ugotovitvijo: »Sovjetska unija je angažirana v dolgi in sumljivi vojni akciji na Finskem, istočasno se pa opazja tudi okrepljena boljševiška propaganda v Evropi. Izgleda, da bi se načrti Sovjetske unije mogli v skorajšnji bodočnosti obrniti na drugo stran Evrope, zato je razumljivo, da Italija ne more ostati desinteresirana, v kolikor bi se utegnili ti načrti obrniti proti evropskemu jugovzhodu. Narodi Balkana in Sredozemlja so povezani s skupno usodo. Ako bi se zasidral boljševizem v tem delu Evrope, bi s tem ogrozil tudi Sredozem-

lje. V tem primeru bi Italija nastopila tako, kakor je še povsod, kjer in kadar se je pojavil boljševizem. Sovjetske čete so prišle do Karpatov, toda Italija ne bo nikoli dovolila, da bi se skušale spustiti čez nje na jug.

RIM, 3. januarja. Stefani. »Il Popolo d'Italia« piše v uvodniku o Sovjetski zvezi in Evropi in pravi, da Evropa mnogo preceňuje moč Sovjetske zveze. Naj bo sovjetsko stališče do sedanje vojne v Evropi kakršno koli, odločilnega vpliva ne bo imelo. Sovjetska zveza negira evropsko civilizacijo in ustvarja svojo lastno, toda ta civilizacija za Evropo ni sprejemljiva.

Pred zasedanjem ameriškega kongresa

WASHINGTON, 3. januarja. Havas. — Redno zasedanje kongresa, ki se začne jutri, se odpre, kakor po navadi, s posla-nico predsednika Roosevelta. Roosevelt jo bo sam prebral. Vsi politični krogi soglašajo v tem, da bo kongres na tem zasedanju razpravljal poglavito o vprašanjih, ki so v zvezi s predsedniškimi volitvami, ki naj bi se izvršile v tem letu. Med prvimi je na dnevnem redu državni proračun. Roosevelt bo kongresu predložil osnutek, ki predvideva deficit okroglo 3 milijarde dolarjev. Verjetno je, da bodo republikanci hudo napadali zunanega ministra Hulla zaradi njegove liberalne politike. Vlada pa bo Hulla odločno branila in dokazala, da so trgovinske pogodbe v mnogočem izboljšale narodno gospodar-

stvo in da je vračanje k politiki velikih tarif nasprotno načelom, ki jih zastopajo vse demokratične dežele z ozirom na bodoči mir. Kongres bo pretresal tudi naslednje točke: 1. dejstvo zakona o nevtralnosti, sprejetega na zadnjem zasedanju; 2. razmerja med ameriškiimi državami in vprašanje 300miljskega varnostnega pasu; 3. finski vojni dolg, oziroma pomoč tej državi. Navzlic veliki važnosti teh vprašanj, smatrajo v političnih krogih da jih bo težko rešiti v celoti z ozirom na politične manevre strank. Zato se bo zahtevalo: 1. razčiščenje političnih ciljev obeh velikih političnih strank, 2. zbiranje sil okoli raznih kandidatur za predsedniške volitve v letu 1940.

Ameriški protest zaradi ple-i je pošte

LONDON, 3. januarja. Havas. Nota USA, v kateri protestira zaradi zaplenbe pošte, namenjene v Nemčijo, je bila objavljena na Angleškem danes. Poslana je bila v London že 22. decembra. Čeprav še ni od angleške strani dan noben odgovor na to noto, vendar ugotavljajo, da predstavlja zaplenba pošte odnosno deviz eno najvažnejših postavk za zavez-nike, udarec za Nemčijo. Zato ugotavljajo, da je zaplenba pošte, namenjena v Nemčijo ali nevtralne države zadeva, ki jo angleške oblasti morajo kontrolirati. Vse pošiljke deviz, ki bodo na ta način poslone v Nemčijo, zapadejo zaplenbi. Ameriško noto pazljivo proučavajo, ker se hočejo izogniti vsem komplikacijam. Nasprotno so pa poostriili ukrepe glede kontrole deviz poslanih Nemčiji.

PRED REKONSTRUKCIJO BELGIJSKE VLADE

BRUSELJ, 3. jan. Havas. Rekonstrukcija vlade, o kateri je bilo govora na kraju lanskega leta, bo najbrž po izglasovanju finančnega zakona 5. ali 6. t. m. Stevilo ministrov bo skrčeno na 12 od 18 dosedanjih. Ministrstvo za informacije bodo ukinili.

INDIJA ZA ANGLIJO IN FRANCIJO

LONDON, 3. jan. Reuter poroča iz Sikanera: Sikanski maharadža je govoril sinoči na slavnostnem banketu in je zlasti naglašal enodušnost vseh narodov britanskega imperija, v prvi vrsti pa Indije, s katero podpira boj Francije in Velike Britanije.

MADŽARSKI DEMANTI

BUDIMPEŠTA, 3. jan. Stefani. »Uj Magyarsag« kategorično zanika vesti, ki jih je objavila angleška revija »Illustrated« o sodelovanju madžarskih državlj-anov v Legiji tujcev, ki se v francosko-angleški vojski bori proti Nemčiji.

Slovenije z morjem bi bila mnogo cenejša, kot železnica Beograd - Višegrad - Kotor, za katero se zavzema Jovan Djonović, pa smo še vedno odrezani od morja. Glavna pridobitev, zveza s Prekmurjem, pa postavlja še danes nerešeno vprašanje. Naše ceste so bile klasificirane večinoma kot banovinske. In naše železnice so prinašale največ dobička med vsemi banovinami.

Vsakdo, ki hoče pomagati bodisi Črni gori ali drugi zapostavljeni pokrajini, bo moral iskati druga pota, ne pa kazati na namišljeno »favorizacijo« Slovenije. Če

Domači zadržki

Predsednik vlade o zbliznanu z Madžarsko

Sotrudniku »Pester Lloyd« je predsednik vlade Cvetković med drugim dejal, da »pozdravlja vsako pobudo, ki bi mogla obojestranske vezi poglobiti. Razpoloženje za zbliznanje je na obeh straneh dobro. Videti je, kakor da bi bili Madžarska in Jugoslavija dobili izrecno od razmer naročilo, da se druga drugu približata.« Na izjavo, da bi bil ves madžarski narod vesel, če bi ga g. Cvetković obiskal, je predsednik vlade dostavil, da »bi se rad odzval povabilu, toda danes so politična polja tako prenapolnjena z raznimi vprašanji, ki nalagajo naši vladi mnogo dela, da bi mi ne bilo lahko zapustiti države«.

Novi šef Presbiroja

Za novega šefa Centralnega Presbiroja je bil imenovan dolgoletni urednik beograjske »Politike« Predrag Milojević. Kot dopisnik »Politike« je bil dolgo let v Berlinu, Rimu, na Dunaju in v Londonu. Iz preprostega reporterja, ki je začel s 17. leti pri novinstvu, se je razvil v prvovrstnega političnega urednika.

Bilanca notranje politike

Pri nas v Sloveniji se ni politično življenje v preteklem letu prav nič izpremenilo. Kakor je bilo pred letom, tako je še danes. Tisti, ki so bili prej že z njim zadovoljni, so sicer še bolj zadovoljni, kajti njihova zadovoljnost je trajala eno leto dalje, kakor so se morda nadejali, nezadovoljneži pa naj se tolažijo, kakor vejo in znajo. Ostal jim je samo njihov del — upanje na boljše. (Dr. M. Korun v »Slovenski besedi«)

V mržnji ni sporazumov

Vsačega izmed Hrvatov, ki mrzi Srbe, je treba odstraniti. Prav tako vsakega Srba, ki skriva mržnjo do Hrvatov. V mržnji ni sporazumov. Tudi ne v strahu. Ne sme torej biti med Hrvati, ki vodijo našo politiko takšnih, ki se boje Srbov, pa tudi med Srbi ne takih, ki se boje Hrvatov, kajti strahopetneži ne bodo nikoli utvarili sporazuma. Mi smo eni kakor drugi hrabri in pošteni, zato mora biti naš sporazum delo odločnih in poštenih ljudi. (Stjepan Radić)

Za vzpostavitev radikalizma v banovini Hrvatski

S formiranjem banovine Hrvatske z narodnim obeležjem in dominantnim položajem, ki ga zavzema HSS, se javlja vprašanje političnega organiziranja Srbov, da bi združeni mogli zaščititi svoje materialne in kulturne interese. Znano je, da so v banovini Hrvatski številni Srbi, ki imajo že po svoji številni moči pravico do zaštite svojih interesov. V režimu, ki je uveden na Hrvatskem, bodo mogli Srbi zaščititi svoje interese le, če bodo močni in organizirani. Vprašanje politične organizacije Srbov v banovini Hrvatski pa ni tako lahko. Del Srbov je organiziran v SDS, ki je sedaj v koaliciji s HSS. Ostali Srbi so pripadniki JNS, JRZ in radikalne stranke. Tako so v banovini Hrvatski štiri srbske skupine, njih moč bo razbita pri volitvah tako v skupščino kakor sabor. Zato je treba gledati za boljše organizacijo teh Srbov. Radikalna vodstva naj razmišljajo o tem in prevzamejo iniciativo za vzpostavljjanje radikalizma na Hrvatskem, piše »Delo«, organ pravosodnega ministra dr. Laze Markovića.

Resnična prosveta

Kako šibka je danes prosvetna slava, kako negotovo zunanje bogastvo narodov! Nevarno je, če se kak narod zanaša samo na svojo zunanjo moč, na svojo udarno silo. Pride močnejši in ga stre, konec je bogastva in moči. Narodove notranje vrednosti, njegove duhovnosti in kulture pa ne more uničiti nobena vojna in nobena usoda, razven če v to privoli narod sam. Pravo vrednoto bomo tedaj iskali v notranjosti poedinca in naroda, po njej bomo ocenjevali srečo ali nesrečo. V resnični prosveti bomo skušali doumevati globine največje skrivnosti življenja v svoj in svojega naroda blagor (»Koroški Slovenec«)

»WINDHUCK« NE MORE IZ BRAZILJE

SANTOS, 3. januarja. Reuter. Pristaniška oblastva so prepovedala nemškemu parniku »Windhuck« zapustiti tukajšnje pristanišče. Ta prepoved je bila izdana na podlagi zahteve Dreyfussove družbe v Londonu, ki trdi, da ima parnik tovor volne, ki je last londonske družbe.

GRADNJA AMERIŠKIH KRIŽARK

WASHINGTON, 3. jan. Havas. Prihodnji mesec bodo spušili v morje prvo 35.000 tonsko križarko »North Carolina«, zgrajeno po sklepu washingtonske konfederacije 1921. leta. Mornariško ministrstvo javlja, da je v gradnji še šest takšnih križark. Prednosti novih križark drže v največji tajnosti.

NAROČILA LETAL V AMERIKI

NEW YORK, 3. jan. DNB. Letalska zbornica javlja, da je ameriška letalska industrija dobila za letos naročila že za 550 milijonov dolarjev.

NOV TIP ČEZOCEANSKEGA LETALA

AMSTERDAM, 3. januarja. Stefani. Tu krožijo vesti, da je holandski inženir Drisen izumil nov tip letala za medcelinske polete. Letalo lahko preleti brez spuščanja 12 tisoč kilometrov. Inženir Drisen izgotavlja svoje letalo v sodelovanju z veliko holandsko letalsko družbo KLM.

ZA OMEJITEV ROOSEVELTOVE KOMPETENCE

WASHINGTON, 3. jan. DNB. Republi-kanski poslanec Kean namerava predložiti prihodnjemu zasedanju kongresa predlog, naj se pooblastila Rooseveltu v času, kadar kongres ne zaseda, zmanjša. Predsednik USA naj bi bil v vsakem izrednem primeru primoran, sklicati kongres.

JAPONSKA IN EGIPT

KAHIRA, 3. januarja. Havas. Po obvestilih z uradne strani, je japonska vlada stavila egiptski vladi vprašanje, da li je voljna skleniti z Japonsko prijateljsko pogodbo.

se borimo mi proti taki narobe favorizaciji, delamo tudi uslugo napredku Črne gore, kateri želimo ne samo rešitve prometnih vprašanj, temveč tudi izvedbo potrebnih melioracij, zaposlitev številnih sezonskih poljedelskih in gradbenih delavcev in vseh drugih pojavov, ki so vzrok »črnogorskemu nezadovoljstvu«, toda na način, ki ne bo nikogar favoriziral. Vsakdo, ki se hoče boriti za realizacijo te spoznanja, bo našel v svobodoljubju širokih plasti slovenskega naroda, katerega je »narobe favorizacija« še utrjevala, najboljšega zaveznika. —

Novice

Reforme pri neposrednih davkih in taksah

V božični številki smo že na kratko sporočili pod naslovom: »3 milijone kmetov oproščenih zemljarine«, da so izvršene precejšnje spremembe v davčnem zakonu. Spremembe pa imata tudi takсни zakon in zakon o sodnih taksah.

Pri reasumiranju teh sprememb pridemo do zaključka, da zahteva finančni minister preko 1/2 milijarde več dohodkov poleg onih, ki jih ima že zasigurane s finančnim zakonom. Prijetna novost teh sprememb je čas, t. j. veljavnost se ujema s koledarskim in davčnim letom. Do sedaj smo le po večini dobivali spremembe s finančnimi zakoni, katerih obvezna moč se začela šele s 1. aprilom.

Kakor smo že javili, mali kmetje so oproščeni plačevanja zemljarine. To se pravi, ne bodo plačevali državnega davka, doklade pa še nadalje. Doklade so pa pri nas v Sloveniji 2 do 3 krat večje, kot pa znaša državni davek. Priznati moramo, da je gospod finančni minister napravil lepo gesto, ko je oprostil siromaka, malega kmeta zemljiškega davka. Toda, da bi bilo popolno oproščenje, moral bi zaukazati avtonomnim oblastvom, da ne smejo nalagati doklad. To jim je dal menda na prosto v upanju, da bodo avtonomna oblastva iz svojega nagiba odstopila od svojih doklad.

Nekateri bodo rekli, da je g. fin. minister privolil davčni vijak, ker je odredil, da se bo davčna osnova za rudarska, industrijska, bančna in druga večja podjetja, kakor za sploh velike davkoplačevalce pridobnine, ugotavljala na podlagi poslovnih knjig. To pa ni popolnoma novo. Že novela od 18. febr. 1934 je imela take določbe. Seveda je bilo to kasneje ukinjeno. Sedanja odredba smatramo za upravičeno, saj zadeva le take, ki že imajo knjigovodstvo in pa večje davkoplačevalce, ki istotako brez knjigovodstva ne morejo sploh obratovati. Od teh se pričakuje večji donos na davkih. Zato je gospod minister mogel dati gospodarsko slabim olajšave. Tako bodo, kakor smo že povedali:

1. oproščeni zemljiškega davka mali kmetje,

2. pavšalno obdavčenje malih obrtnikov se raztegne tudi na večja mesta nad 20.000 prebivalcev in

3. zaostanki na davkih in taksah do konca leta 1937 se bodo odpisali onim, katerim bi izterjava zaostankov povzročila gospodarsko propast.

Pod točko 1. navedenim kmetom je določen tako zvani eksistenčni minimum na 1000 din. In sicer tetno. Eksistenčni minimum pri uslužbenosti je določen na 400 din mesečno. To se pravi, da je ta minimum prost davka; povedano z drugimi besedami, da je vsak kmet, čigar zemljišče v njegovi lasti in sosesi ni na več kot 1000 din kat. čistega dohodka, oproščen zemljarine. Besedo kmet poudarjamo. Beseda posestnik ne označuje poklica in jo zato sploh ne rabimo.

Pod točko 2. navedeno razširjenje pavšalne obdavčbe malih obrtnikov bo zlasti razveseljivo za naše mariborske, kakor seveda tudi ljubljanske obrtnike. Ne bo jim več ugotavljal davčni odbor njihovih »zaslužkov« za odmero pridobnine, ampak jim bo davčna uprava odmerila isto z zneski, ki jih je sedaj določil gospod finančni minister. Povrh vsega za nameček bodo kot pavšalisti oproščeni poslovnega davka, seveda po določilih zakona, ki jih pa zaradi obširnosti ne moremo navajati.

Glede onih, navedenih pod točko 3., ki jim rigoroznost davčne eksekucije ni mogla do živga in so dolžni še sedaj davke in takske do leta 1937, je pač mestna odredba, da se jim dolg črta. Saj za previdnega in pametnega gospodarja je nesmisel, da bi vodil v svojih knjigah dvomljive terjatve (dubioze), torej v odpis ž njimi! To odredbo bodo zlasti pozdravili naši pridni davkarji, ker so morali pri raznih revizijah in nenadnih pregledih požirati bridke očitke glede takih starih zaostankov. Ubogi davkarji pač niso vsegamogočni, najmanj so pa zmožni kriti take zaostanke iz svojih bednih prejemkov!

Ker je obče pravilo, ako hočeš neko-

mu kaj dati, moraš neke vzeti, zato je moral gospod finančni minister za te v teh treh točkah našete olajšave poskušati kritje. In povisek pol milijarde. Pa ga je. Oboje je našel in sicer pri gospodarsko močnejših. Deloma pri pridobnini, deloma z izmenom dopolnilnega davka pri vseh davčnih vrstah.

Zlasti pa je ostro zarezal pri taksah. Takse niso v primeri z neposrednimi davki breme za onega, ki že ima nekakšen dohodek, ampak takse občuti oni, ki preje, ko bo šele postal davkoplačevalec. Kdor si kupi hišico, zemljišče, ali pa prevzame ali podeduje od staršev (drugi sorodniki so redki), ta mora preje plačati takse, ko mu v zemljiški knjigi »prepišejo«. Do sedaj je znašala tako zvana prenosna taksa 4%. Sedaj je povisana na 6%. K tej državni taksi je treba prišteti še 2% banovinsko takso in tam, kjer je mestna taksa uvedena, pa še mestno. Skupaj torej se plača 10% ali eno desetino od vrednosti pridobljenega imetja v nepremičninah. To je zdaj preveč! Najkrutejše pa je to, da pri tej taksi ni progresije. To se pravi, eno de-

setino od vrednosti nepremičnin plača kot takso revež, ki si kupi bajto, ali pa milijonar od nakupa palače. Hudo pa je za kmeta, ki mora to takso plačevati, če prevzame posestvo od staršev z izročilno pogodbo. V slučaju, da mora kmetška posest plačevati večkrat to takso, potem prav gotovo propade. Kajti ni samo ta taksa, nego so še notarske, advokatske in sodne tarife.

Niti ne moremo odobravati zvišanje za 100% takse za najemne pogodbe. Ubog najemnik jih mora običajno plačevati, torej siromak! Seveda ne direktno, ampak mu že preje, ko se vseli, pove hišni gospodar, naj si preskrbi »tiskovino« za pogodbo o najemu.

S tem smo podali le nekaj pregled o spremembah, ki so se nam zdele važne in ki jih je treba malo pojasniti. To smo storili tudi zato, da naši čitatelji izvedo in se informirajo glede naših finančnih ukrepov, ki so drugod sedaj zelo obsežni in rigorozni. Naših nezadovoljstev, ki se kaj radi obregnejo na davke ali davčno uradništvo, bi prav gotovo tudi sedaj še ne mikalo iti preko meje.

Trošarina na vino in žganje

Te dni je izšla uredba o izpremembah in dopolnitvah zakona o državni trošarini. Po tej uredbi se ukinajo vse določbe banovinske trošarine na vino in

BOŽIČNICA NA SLADKEM VRHU

Na pobudo šolskega upravitelja na Sladkem vrhu g. Borke je bila božičnica za šolsko dečo. Darove so prispevali banska uprava, Rotarijci, Trgovska akademija, CMD in Slovenska Straža ter drugi privatniki. Po pogostitvi so se otroci zbrali vsi v eni izmed šolskih sob, v kateri je stalo tudi božično drevesce. Ob ubranem petju pevskega zbora Trgovske akademije pod vodstvom prof. V. Mirka je zavladalo kmalu praznično razpoloženje, ki so ga dvignili primeren nagovor šolskega upravitelja ter petje in deklamacije šolskih otrok. Nato je sledila obdaritev, ki je bila izvedena tako, da ni nihče odšel praznih rok. Lepa slovesnost se je zaključila s petjem narodnih himen.

NA SVETI VEČER USTRELJEN

Na starega leta je orožniška patrulja od Sv. Jurja ob Ščavnici v Tomažičevem gozdu pri Negovi odkrila s snegom pokrito mrtvo truplo pogrešanega 18-letnega Antona Ketiša, posestnikovega sina iz Radvenc pri Negovi. Pokojnik je bil v nedeljo pred božičem v družbi Hajnžiča Janeza, mežnarja pri Negovi. Po polnočnici sta se oba razšla ter se je Ketiš napotil proti domu. Ker ga pa domov ni bilo, so ga pričeli Ketiševi iskati. Ketiš ima prestreljen vrat. Širijo se govorice, da je Ketiš postal žrtev kakega divjega lovca.

Tudi cene parafina so poskočile radi špekulacije

Pred dnevi je prinesel zagrebški dnevnik pod sličnim naslovom vest iz Beograda. Navajal je povišanje cene parafina kot vzrok povišanja cene pri producentih, češ da sedaj ni dobiti parafina iz Poljske, ki je bil že svoj čas za 50% cenejši od onega ameriškega. Danes pa da je cena že prej 50% dražja amerškemu poskočila še za 100%. To seveda ne odgovarja resnici. Posebno še, ker vemo, kako so cene danes parafinu. Če je stal poljski parafin preje 4 dinarje, ameriški pa 6 dinarjev in bi se ta cena danes povišala tudi na 12 dinarjev, kar pa ne odgovarja resnici, še to ni vzrok, da bi cena parafinu danes bila 30 in celo 34 dinarjev.

Cene so danes res nekoliko porasle, toda niti v sanjah bi človek ne mogel misliti, da bodo na našem tržišču dosegle take višine. Parafin se je pred septembrom prodajal v preprodaji, torej že iz druge, ali tretje roke po 8—9.50 dinarjev za kilogram. V septembru so počele cene rasti na 11, 14, na 18, na 20, 24, 30, da celo na 34 dinarjev v zadnjih dneh.

Kake so danes možnosti uvoza cene

in od kod bi lahko dobivali parafin. Amerikanski parafin je bil glasom zadnjih ponudb naših posrednikov importirjev po 25 din na Sušaku. K temu je prišteti še carino in 10—12% od kupne cene na račun zavarovanja in vojnega rizika pri prevozu. Parafin, ocarinjen na Sušaku, bi torej stal din 9—10.50, upoštevajoč tu že stroške prevoza in event. povišanje cene. Cena je torej v resnici poskočila od svoječasne cene za 40—50%, kar seveda nikakor ne upravičuje povišanje cen za celih 500% in več, v prodaji na našem notranjem tržišču. Uvoz parafina je danes mogoč iz Amerike in iz Romunije. Uvoz parafina iz Amerike je vezan na uvozno dovoljenje, ki ga izdaje »Komitet za uvoz pri Narodni banki v Beogradu«.

Surovine, ki jih uvažamo, med njimi tudi parafin, so potrebne v predelanem stanju vsakemu državljanu, kakor tudi podjetjem, državnim ustanovam in uradom, posebej pa še vojski. Primerne zaloge bi torej ne škodile. Cena surovinam tako tudi parafinu iz dneva v dan raste,

SORODNIK ZADAVIL STARKO?

Pri Sv. Marjeti ob Pesnici so orožniki ugotovili, da je Ivana Orovec umrla nasilne smrti. Na vratu ima namreč pokojnica močne krvne podplutbe. Sumijo, da je ženo zadavil neki njen sorodnik, ki ga imajo zaprtega. Obdukcija bo pokazala prave vzroke smrti.

POZAR NA KOZJAKU.

Posestniku Jožetu Skofu je zaradi slabega dimnika zgorela hiša z gospodarskim poslopjem. Ogenj je napravil okoli 20.000 din škode.

Celje

c Carinarnica v Celju je pričela poslovati. Nameščena je začasno v bivših poslovnih prostorih družbe »Sladkor«, pisarna pa je v palači Pokojninskega zavoda. Za upravitelja carinarnice je imenovan g. Fabjan iz Maribora.

c Mestno gledališče. 12. januarja, ob 20. uprizorijo člani mariborskega Narodnega gledališča dramo »Via Mala«. Predstava je za abonma.

c V cerkvi sv. Martina na Teharju je odbor za postavitev spomenika padlim vojakom dal vzdati dve spominski plošči. Odkritje plošč in blagoslovitev bo januarja.

c Borza dela. Konec decembra je bilo v evidenci 454 brezposelnih, od tega 357 moških in 97 žensk. — Delo dobi: 30 rudarjev, 1 električar, 1 kurjač, 6 dekel, 2 sobarici, 6 kuharic, 5 služkinj, 4 tkalke in 2 postrežnici.

c Decembra je umrla v Celju skupaj 44 oseb, v mestu 12, v javni bolnišnici 32.

c Popravljam! Poročali smo, da se je v Laškem obstrlel s samokresom 13-letni sin dninarice Franc Herman. Na željo popravljam, da Herman ni bil sin dninarice ampak sin vdove po trgovcu.

c Uradni dan Zbornice TOI za Celje in celjsko okolico bo v torek, 9. t. m. od 8. do 12. v posvetovalnici Združenja trgovcev za mesto Celje, Razlagova ulica 8.

c Umrla je v bolnišnici 57-letna služkinja Ana Potočnikova iz Zalca.

c Kronika nesreč. 64-letnega dninarja iz Gorice pri Zalcu Janeza Brežnika je ugriznil na Lavi pri Celju pes in ga težko poškodoval. — 14-letni sin posestnika Janez Votter iz Dobletine pri Laškem je padel z lestve 3 metre globoko in si zlomil levo roko v členku. — 35-letni steklarski pomočnik Karol Ilk iz Rogaske Slatine je padel in si zlomil levo nogo v členku. — 36-letna žena avtoprevoznika Marija Malijeva iz Gaberja je padla in si zlomila levo roko v komolcu. Vsi se zdravijo v celjski bolnišnici.

Ptui

p Mestna policija poziva lastnike dvokoles in fajakerskih voz, da tekom januarja prijavijo in registrirajo svoja vozila. Seboj je treba prinesiti izpolnjeno prijavo, taksirano s 5 din za dvokolo in 25 din za fajakerski voz, v gotovini pa prispevek za državni cestni sklad za dvokolesa 10 din in za fajakerske vozove 50 din.

p Nesreče. V bolnišnico so pripeljali Lampret Marijo, preživetkarico iz Sloperc. Padla je z visokega podstrešja in si zlomila nogo. Grmin Alojz, pos. sin iz Rjavcev pri Sv. Andražu v Halozah, se je s samokresom obstrlel na glavi. Tomažič Ivan, 65-letni dninar iz Radomerja pri Ljutomeru, si je pri padcu polomil rebra.

p Požar. Pri posestniku Bratušku Antonu iz Sv. Tomaža v Slov. goricah je nekdo podtaknil ogenj, ki je uničil gospodarsko poslopje in hišo s pridelki in orodjem vred.

p Obupal je. Jože Skledar, posestnik iz Apač pri Sv. Lovrencu na Dravskem polju je bil že dalje časa ves razrvan. Te dni je povsem obupal in se obesil.

Oglase

za »VEČERNIK«

ki bo izšel v petek,
oddajte najkasneje v
četrtrek

do 18. ure

v oglasnem oddelku

»Večernika«

Kopališka 6, tel. 25-67

Maribor

Vprašanje nezazidanih parcel v Mariboru

Kaj pravijo mariborski hišni posestniki

V številki »Večernika« od 16. dec. se obravnava to vprašanje na način, kakor da bi bil glavni vzrok, da je mariborsko mesto glede zazidave mestnega središča — najbolj nezazidano mesto v Jugoslaviji —, spekulacija z navijanjem cen, češ, da zahtevajo nekateri lastniki stavbišč že po 1000 in več za kvadratni meter.

Točno smo informirani o cenah nezazidanih stavbišč, toda o takšnih cenah nam ni ničesar znanega. Največ, kar se je doslej plačalo, je bilo 400 za m², šlo je pa za stavbišče na prometnem kraju z možnostjo postavitve 3 do 4 nadstropne zgradbe, kar samo že dokazuje, da ta cena ni bila pretirana.

Morajo torej biti drugi razlogi za dejstvo, da je mestno središče slabo zazidano. Znano je, in bo to tudi potrdil mestni gradbeni urad, da ima del mesta in to ravno oni del, kjer so najlepše mariborske ulice, neugodno, namreč severno-juzno lego. Te ulice so: Gregorčičeva, Razlagova, Krekova, Maistrova in Koroska ulica.

Proti južni strani obrnjeni del teh ulic je z majimi izjemami sklenjeno zazidano, medtem ko je severni del teh ulic in to ravno radi svoje severne lege v veliki meri nezazidan.

Vzrok nezazidanja ni torej morda visoka cena stavbišč, ampak v veliki meri neugodna lega, ker nikdo ne gradi rad na severni strani. V novejšem času se je sicer začelo graditi tudi na severni strani na ta način, da so na severni ulični strani nameščeni pomožni prostori (kuhinje, shrambe, kopalnice) na južni dvorišni strani pa stanovanjski prostori. Ta način zazidave je mogoč tamkaj, kjer so na dvorišni strani razmeroma velike, tudi kot vrtovi urejene ploskve, neprimeren pa tam, kjer so dvorišča mala in služijo samo ali večinoma le gospodinjiskim svrham n. pr. sušenju perila, odkladianju smeti itd.

Taka stanovanja ne bo lahko oddajati v našem in s tem dejstvom mora računati vsakdo, ki namerava zidati v sredini mesta, kjer so na razpolago večinoma samo še stavbišča v severni legi.

Članek trdi, da Maribor po osvoboditvi ni doživel takega razmaha, kakor druga jugoslovanska mesta ter da je znašal prirastek mariborskega prebivalstva komaj po 3000 duš vsakih 10 let.

Ta trditev ni povsem točna, ker se je v Mariboru navzlic temu, ker je izgubil mnogo naravnega zaledja, pozneje pa še razna oblastva (Veliko županstvo, okrajno finančno direkcijo, kontrolo dohodkov itd.) ta izguba nadoknadila z ustanovitvijo mnogovrstne, zlasti tekstilne industrije. Posledica tega je bila brez dvoma živahna gradbena delavnost, kar dokazuje okolnost, da šteje danes Maribor po stanju koncem leta 1938 poleg 1491 starih, 730 novih, to je takih zgradb, ki uživajo začasno davčno olajšavo.

Med stare hiše so štete tudi take, pri katerih je začasna davčna olajšava že prenehala. Izza osvoboditve se je torej na mestnem teritoriju zgradilo najmanj 800 novih zgradb. Mnenja smo, da se pri takem številu novih zgradb, ki pomeni 50% prirastek, pač ne more trditi, da Maribor v roku 20 let po osvoboditvi ne bi bil napredoval, nasprotno, napredoval je v prav znatni meri. Da je to napredovanje opaziti ne samo na periferiji, temveč tik ob sklenjenem starem delu mesta, pa iz urbanističnih razlogov pač ni nikaka nesreča, baš nasprotno.

V zadnjem času se opaža, da je veliko stavbišč 3 in 4 sobnih stanovanj zlasti v starih zgradbah praznih ter za taka stanovanja ni zanimanja niti v središču mesta, pač pa je povpraševanje po manjših eno do dvosobnih cenenih stanovanjih še vedno živahno.

Če bi se torej doslej nezazidane parcele v središču mesta zazidale, bi se morala graditi pretežno eno in dvosobna stanovanja.

Prepričani smo, da bi se bilo to že zdavnaj zgodilo, če bi, kakor rečeno ta nezazidana stavbišča ne imela po večini severne, torej za gradnjo stanovanjskih hiš neprikladne lege in — kar je glavno, ker nimamo takih ljudi, ki bi imeli dovolj razpoložljive lastne glavnice, da bi mogli graditi večnadstropne hiše, ki stanejo milijone. Bančnih in dolgoročnih hranilničnih kreditov za gradbene namene pa pri današnjih razmerah ni dobiti, ne glede na to, da je obrestna mera mnogo previsoka in bi se s kreditom zgrajene hiše niti zmerno ne obrestovale, kaj se amortizirale.

Pod takimi okolnostmi torej ni pričakovati, da se bodo doslej nezazidane parcele v mestnem središču prav kmalu zazidale, pa če bi bila stavbišča še tako poceni.

Pisec uvodoma navedenega članka je mnenja, da bi se razmere temeljito spremenile samo tedaj, če bi se te nezazidane parcele obdavčile, odnosno pobirale nekatere davščine, tako kakor da bi stale na teh nezazidanih parcelah že dograjene hiše.

Mišljenja smo, da bi tako obdavčenje iz navedenih razlogov, t. j.: neugodna lega in nedostajanje potrebnih denarnih sredstev ter kreditov — ne dovedlo do zaželenega cilja, ne glede na to, da bi vsako tako obdavčenje bilo nezakonito in bi poleg že itak neznosno visoke obremenitve pomenilo ponovno hudo obremenitev, ki bi pomenila za mnoge lastnike nezazidanih parcel naravnost propast.

Odklanjati moramo radi tega z vsem podarcom vsako namero, da bi se nezazidane parcele obdavčile na ta ali drug način.

Že leta 1930 je mestna občina izdala uredbo o davščini na nezazidane parcele, toda državni svet v Beogradu je uvedbo te davščine radi nezakonitosti razveljavil.

Zakon o mestnih občinah tudi ne dovoljuje uvedbe novih davščin ter točno našteva določene davščine in takse, ki jih smejo občine za kritje svojih potreb nalagati in pobirati. Med njimi pa ni navedena nikakava davščina na nezazidane parcele, torej bi bila vsaka za devna uredba že v naprej obsojena kot nezakonita.

Posestva, zlasti hišna posest, je pa v Mariboru že tako obremenjena, zlasti z visokimi občinskimi davščinami, da ne prenese nikakega ponovnega zvišanja, tem manj pa novih davščin, ki bi, kakor davščina na nezazidane parcele po uredbi iz leta 1930 slabega spomina — sploh ne imela značaja davščine, ampak bi pomenila premoženjsko oddajo.

Sicer pa pobira mestna občina itak pri vsakem prenosu nepremičnin poleg 1% prenosne takse še po uredbi od 29. januarja 1935 visoko davščino od prirastka na vrednosti ne-

premičin, ki znaša 6 do 20% na poseben način izračunanega prirastka.

Ta prirastarina ni nič drugega kakor zelo občutna premoženjska oddaja in sedaj poleg te že itak običajne davščine, koje blagodat uživa poleg Maribora v celi državi samo še Ljubljana, pletira za uvedbo novih davščin, ki bi pa ne glede na okolnost, da bi bile nezakonite, imele sigurno ravno nasprotni učinek. Lastniki nezazidanih parcel, ki bi te davščine ne zmogli, bi se jih skušali čimprej iznebiti, spekulanti bi pa taka stavbišča nakupovali, efekt bi pa bila dejanska podražitev takih parcel.

Društvo hišnih posestnikov je dolžno k predmetu zavzeti svoje stališče in merodajne činitele opozoriti, da bo podvzelo vse, da se prepreči nameravana katera koli nova obremenitev posestev v Mariboru. — Društvo hišnih posestnikov za Maribor in okolico v Mariboru.

Spremembe na okrožnem sodišču

Za leto 1940 so nastale pri mariborskem okrožnem sodišču naslednje spremembe: za predsednika civilnega prizivnega senata in za sodnika poedinca za invalidske zadeve je imenovan v. s. s. Franc Pečnik. Za predsednika civilnega senata I. stopnje in za sodnika poedinca za menično in mandatno pravo je postavljen v. s. s. dr. Vojteh Hočevar. Sodnik poedinec v kazenskih zadevah je

postal s. s. Josip Kolšek, s. s. Miloš Lečnik pa sodnik poedinec v civilnih zadevah. S. s. Miroslav Rebulja je imenovan za člana kazenskih senatov. Preiskovalni sodniki so v. s. s. Vladimir Travner, ki ga za časa njegove bolezni zastopa dr. Milan Trampuž, nadalje sodni pristav dr. Živko Širer in sodni pristav dr. Maksimilijan Lampret.

ITALIJA JE DOVOLILA IZVOZ BOMBAŽA V JUGOSLAVIJO

Iz Beograda javljajo, da so italijanske oblasti izdale dovoljenje za izvoz italijanskega bombažnega prediva v Jugoslavijo, in to za prvo trimesečje 1940. Izvojni kontingent je dovoljen po stanju kontingenta iz zadnjega trimesečja 1939. Tako bo vrednost izvoza znašala v prvem trimesečju 10 milijonov lir; ni pa izključeno, da bodo italijanske oblasti kontingent povečale.

RUSKI UJETNIK ŽRTEV PRETEPA

V Kamnici je bil pri nekem gostilničarju za hlapca ruski ujetnik Jovan Sejt. Razboriti možakar se je pred dnevi s fanti nekaj sprl in stregel. Pri tem je dobil na glavi tako hude poškodbe, da je v bolnišnici izdihnil.

TOČILNA TAKSA ZA DELIKATESE IN SLAŠČICARNE

Sprememba zakona o taksah določa, da tvorijo delikatesne in slaščičarske in ostale njim podobne obrti, ki točijo alkoholne pijače v odprtih ali zaprtih sodih za potrošnjo v poslovnih prostorih izjemno posebno pristojbinsko kategorijo točilcev za vse kraje brez razlike in brez ozira na število prebivalstva ter se razvrščajo v vseh krajih v 4 pristojbinske skupine s takso 1500, 700 in 500 din polletno. Razvrstitev bo izvršil odbor za odmero takse na podlagi dobljenih podatkov.

Svoje petdesetletnico je te dni obhajal ravnatelj Posojilnice (Narodni dom) g. Josip Bratož, ki se je pred približno desetimi leti preselil iz Trsta v Maribor.

M. Kinopredstave ob pol 15. uri. Obiskovalci kina ob pol 15. uri smo večkrat pri kraji. Filmi se predvajajo večkrat na dan, ni pa vseeno, ki kateri predstavi greš. Predstava ob pol 15. uri se menda smatra za manjvredno. Kajti pogostokrat se primeri, da ob pol 15. uri o žurnalu ni ne duha ne sluha, čeprav ga pri poznejših predstavah sučejo. Če že mora biti tako, pa se še naj vstopnina temu primerno zniža. Prizadeti.

M. Kraljevska banska uprava bo prihodnjo spomlad oddajala valilna jajca bele štajerske kokoši naročnikom po znižani ceni. Pri tem pridejo v poštev le oni rejci, ki imajo zaprtje reje, ali so od drugih rejcev, ki gojijo rjavo štajersko kokoš, toliko oddaljeni, da ne morejo priti do križanja. Vsi zainteresirani naj se lozadevno zgledajo pri mestnem tržnem nadzorstvu, katero zbira naročila do 20. januarja t. l.

M. Specialni prispevek za fond narodne obrambe za 1940. Da bo mogla davčna uprava pravilno odmeriti prispevek za fond narodne obrambe, se pozivajo vsi davčni zavezanci, da v svojem lastnem interesu prijavijo davčni upravi v času od 1. do 31. januarja 1940 stanje rodbinskih članov na dan 1. januarja 1940, in sicer: vsi davčni zavezanci, ki so samci nad 30 let starosti, vdovci brez otrok in oženjeni brez otrok (prijava takse proste); vsi davčni zavezanci, ki imajo najmanj 3 ali več mladoletnih otrok (do 21 let starosti). Prijave se taksirajo z 10 din in morajo biti potrjene od pristojne občine. Predpisane tiskovine — prijave — dobite pri davčni upravi soba št. 8.

Kino

* Grajski kino. Danes film poln veselja in glasbe »Marika«. Franciska Gaal, Paul Hörbiger in zopet Hans Moser.

* Kino Union. Danes film »Tiger iz Arizona«, senzacionalni, pustolovni film z znamenitim Wallace Ber't-jem.

* Esplanade kino. Danes zadnjič »Tarzan in njegov sin«. Četrtek »Brezdomci«, največja umetnina z Tracy Spencer in Mickey Rooney-om.

Mariborsko gledališče

Sreda, 3. Zaprt.

Četrtek, 4. ob 20. »Zaroka na Jadranu«. Red B.

Petek, 5. ob 20. »Vse za šalo«. Znižane cene.

»Zaroka na Jadranu«. Zelo simpatično sprejeta Rasbergerjeva noviteta, se ponovi v četrtek, 4. januarja za abonma B. Dovolj prostora pa je tudi še za druge prijatelje gledališča in za one, ki jih veseli, da se Slovenci tudi na tem polju vse bolj postavljamo na svoje noge.

Smučarska poročila

(»Putnik«, Maribor, 3. jan.)

Sv. Lovrenc na Pohorju: —6, jasno, mirno, 8 cm pršiča na podlagi 9 cm.

Ribnica na Pohorju: —9, jasno, mirno, 9 cm pršiča na podlagi 12 cm.

Kotlje — Rimski vrelci: —17, jasno, mirno, 8 cm pršiča na podlagi 12 cm, smuka ugodna, snežne razmere na cesti ugodne.

Pecca: —16, jasno, mirno, 10 cm pršiča na podlagi 50 cm, smuka ugodna.

Iz obmejnega kota

Za spomenik radgonskim žrtvam in Maistrovim borcem je nakazalo ministrstvo pravde izredno podporo znesek 5.000 din. Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani pa 500 din. Odbor sporoča javnosti, da je spomenik pravkar dogotovila kamnoseška tvrdka Alojzij Vodnik iz Ljubljane. Osnutek je napravil arhitekt Simon Kregar iz Ljubljane. Ker so stroški izredno visoki, se bo odbor v januarju ponovno obrnil na vse, ki se še niso odzvali pismenim prošnjam, v prepričanju, da bo vsa javnost priskočila na pomoč. Odkritje bo združeno z veliko narodno obmejno manifestacijo.

Statistika umrljivosti in rojstev v Gornji Radgoni izkazuje za minulo leto, da je število rojstev znatno višje od umrlih. V celotnem letu se je rodilo 56 otrok moškega in 66 ženskega spola, skupno torej 132, umrlo pa jih je 81 in sicer 39 moških in 42 žensk. Poročilo se je 26 parov.

Ne nasedajte raznasalcem neresnih vesti. Ko je s starim letom izvedlo vodstvo Gornjeradgonskih občinskih podjetij priklopljenje svojega električnega omrežja na falko omrežje, se je takoj raznesla novica, da bo električni tok znatno podražen. To pa seveda ne odgovarja resnici, ker bo ostala cena toka tudi v bodoče ista kot doslej, t. j. 4 din od kilovatne ure, pogonski tok pa 2 din.

POKORA ZA TATVINO IN VESELJACENJE

32letni Karel Toš ni stal prvič pred sodniki, a tudi Elizabeta Gselmanova nima docela čiste vesti, kar se tiče njene preteklosti. Oba sta bila obsojena, ker sta pokradla pri posestnici Lizi Fajsovi v Pretržu pri Črešnjevcu. Toš je odnesel Fajsovi 4500 din, Gselmanova pa harmoniko, ki jo je nato prodala. S tem denarjem sta začela oba veseljačiti in popivati. Veselje je bilo bolj kratko, kajti v kratkih treh dneh so ju že prijeli in zaprli. Okrožno sodišče v Mariboru je obsodilo Toša na 2 leti in 6 mesecev težke ječe, Gselmanovo pa na 3 mesece 15 dni strogega zapora.

8 MESECEV ZA SLEPARIJO

Tre dni se je moral zagovarjati pred okrožnim sodiščem v Mariboru 40letni posestnik Alojz Turšak iz Polenškaka, ker je izvalil na sleparski način že pred leti v Bišu od Anice Ilesičeve hranilno knjižico z vlogo 4920 din. Rekel ji je takrat, da rabi knjižico za pičle tri tedne zato, da bi dosegel pri nekem vinskem trgovcu potreben kredit. Minila so tri leta, Turšak pa se še vedno ni prikazal s knjižico. Zato je vzelo vso zadevo v roke končno sodišče ter obsodilo Turšaka na 8 mesecev strogega zapora.

Akadémski počitniški dom na Pohorju

Akadska podpora zadruga v Mariboru je že pred leti pričela z radno večjega akademskega počitniškega doma na južnih obronkih Rogle v osrčju Pohorja. Stavba, ki je grajena v stilu sodobne arhitekture, je že pod streho. Dom bo imel več posebnih spalnic za skupno prenočišče, prostorno jedilnico in vse potrebne pritlikline. Počitniški dom bo nudil revnim akademikom brezplačno bivanje na Pohorju med počitnicami, po-

zimi pa bo zatočišče zimskih sportnikov. Stavba je v spodnjem delu zidana, zgoraj pa lesena. Kakor je že tragika našega študenta, da nima denarja, je tudi Akademski podporni zadrugi zmanjkalo sredstev za dograditev doma. Zato prireja vsako leto tradicionalni akademski ples, katerega čisti dobiček se uporabi za dograditev in opremo Akademskega počitniškega doma na Pohorju.

Zanimivosti

„Ne zastrupite junaka, pustite ga živeti!“

D.vja gonja pesnika in politika Chateaubrianda za predjumi — Ultimatum založnikov

Razsipnost velikih francoskih pisateljev je znana, eden izmed najbolj znamenitih francoskih pisateljev, znamenit po viruoznosti, kako je treba založnika in založniškega upravnika naviti do poslednjih meja, pa je bil vsakakor Chateaubriand. Kar se zadnjega tiče je bil Chateaubriand zvest učenec Dumasa starejšega, ki je vedno vedel naviti založnika za predjumi.

Chateaubriand ni bil samo velik politik in pesnik, ampak prav tako znan ljubimec pariških lepotic. Denar za svoje ljubezenske pustolovščine je sklatil od nekod, pa magari je moral pisati anonimne časopisne romane v nadaljevanjih. Nekoč se je v Parizu seznanil z italijansko plesalko Ubaldo ter se zatreskal v njo, kar pa je bilo seveda zvezano z velikimi stroški. Založnik pa mu je prav do takrat izdajal že toliko predjumov, da se je zaklel, da mu ne da niti božjaka več. Ko je Chateaubriand spoznal, da so za njega vsa njegova prosjačenja, je poslal založniku naslednji ultimatum:

»Roman je bil zasnovan na 120 nadaljevanj, vendar pa ga bom takoj končal, če ne bom dobil denar, pa bi rad zato prevzel neko drugo delo. Roman bom prekinil pri 56. nadaljevanju. Jutri bo prišlo v ro-

manu do nepričakovanega dvoboja, pri katerem bo junak izgubil življenje.«

Založnik je Chateaubriandu odgovoril: »Pustite junaka živeti! Prilagam nakazilo za 1000 frankov.« To je bilo vsekakor premalo, in Chateaubriand je napisal še eno pismo: »Tisočak je premalo. Junak se bo jutri zastrupil in s tem bo roman zaključen.« Znova je založnik odgovoril slavnemu pisatelju: »Ne zastrupite junaka, pustitega živeti. Poslal vam bom še tisočak.«

Ali lepa italijanska plesalka je žrla denar na veliko. Chateaubriand je moral znova nastaviti nož svojemu založ-

niku na vrat, da bi se kaj iztisnil iz njega. Pisal mu je: »Jutri bo potres. Junak in junakinja bosta tragično končala, če ne dobim tisočaka.« Založnik je bil ves iz sebe. Njegovo potrpljenje je priklopelo do roba. Za trdno se je odločil, da ne nakaže Chateaubriandu nobenega honorarja več, ter mu napisal: »Naj se strese svet. Upam, da potres ne bo prizanesel vaši glavi.« S tem se je ta lov za predjumi tudi nehal. Chateaubriand je razmislil o vsej zadevi, junaki njegovega romana pa so ostali še dolgo pri življenju.

Iz ljubezni v ledenomrzlo reko

Trgovca Mamut Abidović v Kosovski Mitrovici ima hčer Belkizo, ki slovi daleč naokrog po svoji lepoti. Mnogi so že zaprosili za njeno roko, toda oče je vsakega odbil. Blizu je imel delavnico kovač Arif Selimović. Njegov sin Jusuf je bil po vsem mestu znan, da je opravljal vsa hišna dela. Nobena ženska ni marala zanj zaradi tega, Balkiza se je pa vprav zato zaljubila vanj.

Ko je nekoč prišel Jusuf na dvorišču perilo, je pristopila Belkiza rekoč, da se

hoče poročiti z njim. Presenečeni mladenci ji ni hotel verjeti in je dejal, da naj v dokaz ljubezni preplava mrzlo reko. Brez premisleka je lepota skočila v ledeno mrzle valove in zaplavala. Mladenci je skočil za njo, ker se deklica na njegove klice ni hotela vrniti. Množica radovednežev je opazovala prizor. Zaljubljenca sta pobegnila, stari Abidović ju je pozval, naj se vrneta. Mladci par pa je odšel v Novi Pazar, kjer se nameravata poročiti.

Čudne slabosti velikih ljudi

Slavni tenorist Caruso je dobro vedel, da bo vsaki njegovi točki sledil buren aplavz. Vendar se ga je pred vsakim koncertom loteval strah, da ne bo uspel. Peti je začel šele, ko so ga prepričali, da je že najetih nekaj ljudi za aplavz.

Ruska carica Katarina je imela mnogo prhlja v laseh in ser se je bala, da bi ljudje ne zvedeli o tem, je moral frizer po opravljenem poslu v — ječo.

Aleksander Dumas strejši je pisal književne stvari le na žolti, novinarske članke na rožnati papir.

Mnogi vidnejši ljudje so imeli napake, prav za prav slabosti, katerih se niso mogli iznebiti. Tako ni mogel milijonar Vanderbilt videti zvezek čekov. Vselej ga je popadla slabost, kadar jih je slučajno opazil pred seboj. Zato je pisal nakazila na običajne papirje.

Francoski državnik kardinal Richelieu je, kadar je bil sam v sobi, razmetaval stole in mize ter prestavljal omare samo zato, ker je bil prepričan, da na ta način preganja zle duhove.

Koliko stane Nemčijo vojna. Po podatkih, ki jih je dobil dopisnik »Belgijske poročevalske agencije« stane Nemčijo vojna vsak mesec 4 milijarde mark ali blizu 60 milijard din.

V Belgijskem Kongu je umrl najvidnejši zamorski kralj osrednje Afrike. Kvete Fabinči, poglavar plemena Babuki.

Nepoasni ena usoda izginulih vojakov

V bitki pri Gallipoliju je izginilo mnogo angleških vojakov. Tako je sploh v vsaki vojni, več pogrešancev ni niti med mrtvimi, ranjenimi ali ujetimi, izginejo kakor kafa.

Kadar gre za poedince, bi lahko sklepali, da jih je raztrgala granata na kosčke. Toda, so primeri, ko izginejo čeli oddelki brez sledu. Stvar je skrivnostna in je težko rešiti uganko. Tako je v španski državljanski vojni odšlo 4000 dobro oboroženih vojakov v Pireneje, vrnili se ni niti eden in ne vedo za njihovo usodo. Ali je mogoče, da je n. pr. v kakšni povodni izginilo vseh 4000 ljudi?

Tudi v abesinski vojni so pogrešali na tisoče italijanskih vojakov. Poznali so svet, v katerem so se bojevali, vendar so se čeli oddelki, ki so jih šli iskati, zaman trudili, da bi našli sled. Morda so zašli v puščavo in so jih Abesinci do zadnjega pobili, toda v tem primeru bi našli vsaj kako truplo. Ko so Italijani zasedli Abesinijo, so preiskali vse, vendar niso našli sledov za izginulimi. Tudi v vojni na Daljnem vzhodu je na ta način izginilo na tisoče Kitajcev.

Ne pozabi naročnine!

MARIJ SKALAN:

RAMAS IN JORA

ROMAN ZADNJIH LJUDI NA ZEMLJI

49

»Ako ne potrebujete več moje izpovedi, tudi jaz ne potrebujem vaše milosti. Rajši kakor da bi me živega zaprli v stekleno rakev, me usmrtite za vselej in sežgite. Toda prisegam vam, da bo legla moja smrt na vaše življenje s tako težo, da vam bo zagrenila sleherni trenutek. Morda pa pridete celo še sami za menoj preden utegnete najti Mahabaliho.«

»Vi mi grozite?«
»Nikakor, samo svarim vas!«
»Ha-ha-ha...« se je zakrohotal Yagiri Seoni. »Svarite me? Pred kom? Morda mislite celo, da se vam utegne posrečiti rešiti se teh spov, s katerimi ste prikovani k postelji? Prazni upi! Le nozkušite! Prepričali se boste, da drže zelo dobro in trdno.«

»Ne svarim vas pred seboj, ampak pred tisto usodo, ki vedno izravna dobro in zlo in zato ne dopušča, da bi se

XIII.

Prav tedaj, ko je stopal Yagiri Seoni skozi Mahabaliho pisarno v podzemeljsko delavnico za vsemirsko letala,

so se z dvigalom spustili do skladišča pokojnikov zdravnik Ghasi Khan, filozof Hampur Kamthi in Rayani. Tiho, brez besed so stopili v prostor, ki je kril v sebi dolge vrste steklenih krst z otrpenci. Ta pošastno-mrklj molk je presekale šele zdravnik, ko je spotoma tiho zamrmral:

»Vrsta XIII., nadstropje II., številka 32. Tu je!«

Vsi trije so naenkrat obstali. Na stelaži in na krsti je bila pritrjena deščica z enakim napisom:

»Anath Yagmi.«

»Veliki!« se je obrnil Ghasi Khan k Rayaniju, »obuditev izvršim na vaš ukaz in na vašo odgovornost!«

»Kakor sem vam dejal.«

»Namen obuditev je neka znanstvena ugotovitev?«

»Da.« sta pritrdila hkratu Hampur Kamthi in Rayani.

»Po tej ugotovitvi bomo Anatha Yagmija znova otrpili.«

»Koliko časa ga boste potrebovali?«

»Najmanj tri dni, šteto od trenutka

obuditev,« je dejal filozof.

»Ali ne bi mogli opraviti hitreje?« je vprašal zdravnik.

»Ni mogoče,« je dejal filozof. »Morda bodo celo trije dnevi prekratki. Ore za zadevo, ki je zelo zapletena. Potrebni bodo temeljiti pogovori, posveti in zapiski.«

»Mimo tega vas prosim, da naju takoj, čim se Anath Yagmi popolnoma osvesti, pustite sama z njim!« je pripomnil Rayani.

»Ali ostanete z njim v obujevalnici?«
»V začetku, potem bo moral v knjižnico.«

»Vašemu ukazu, veliki,« je dejal Chasi Khan, »se moram pokoriti in vi imate po zakonu popolno pravico dati mi tak ukaz, vi sami prevzimate tudi vso odgovornost, vendar boste razumeli mojo željo, naj se obuditev ne obesi na veliki zvoni. Bolje je, da ostanem zadržan med nami tremi in da nihče drug ne izve zanjo. Zato bi mi bilo najljubše, da obujenca ne odpeljete nikamor tja, kjer bi ga mogli opaziti nepoklicani. Ako pa to storite, potem vas prosim, da obvestite o ukazu, ki ste mi ga dali in ki ga bom izvršil, na vsak način vsaj predsednika senata Yagirija Seonija, ako tega morda še niste storili.«

»Storili bomo vse, kar bo potrebno,« je pomirljivo dejal Rayani. Na vsak način

pa ne bo na vas nobene krivde in nobene odgovornosti.«

Ghazi Khan je hotel še nekaj pripomniti, a je vendar umolknil. Rayani in Hampur Kamthi sta dobro razumela, da se boji Yagirija Seonija. Premišljevala sta oba hkratu isto in bi bila morda še dalje, da ni trenutek nato bila že pred njima krsta št. XIII, II, 32. Sklonila sta se niže in se zastrmela v obličje otrpjenca. Hampur Kamthi je vzdrltel, vendar tako rahlo, da veliki in zdravnik tega nista pazila. Sicer sta pa bila tudi sama vse preveč prevzeta. Rayani je mirno zašepetal sam sebi med sivo brado:

»Popolnoma iste poteze, popolnoma isti izraz... Neverjetno... Neverjetno...«

Ghazi Khan je pa prestrašeno in skoraj z grozo kriknil:

»Ramas Indor! To je Ramas Indor!«

»Nesmisel,« je dejal filozof. »To je Anath Yagmi, poglejte vendar napisi!«

»Ne, ta otrpjenec je Ramas Indor, samo on in nihče drugi...« je ponavljal zdravnik ves zgrožen in z obličjem, ki je izdajalo skoraj blaznost.

»Ghasi Khan!« je vzklil filozof in prijel zdravnika za ramo. »Zavedite se! Kakšne nesmiselnosti govorite! Ramas Indor je vendar gori, živ in zdrav. Kako naj bi prišel sem, med otrpjenec? Ali ste ga otrpili vi?« (Dalje.)

Kultura

„Strast pod brest“ na ptujskem odru

»Strast pod brest« je ena najmodernejših del Eugena O'Niella in je zelo tudi uspehe na svetovnoznanih odrih. To igro v treh delih je prevzel v slovenščino Fran Albrecht in je bila odigrana na ljubljanskem odru. »Strast pod brest« se dogaja na ugledni in bogati farmi v Mehiki. Krepek in žilav Efraim Cabot jo je ustvaril s svojimi ženami in sinovi kamen na kamen. Vse je zaslužila zemlja; zaman si prizadevajo, da bi se dvignili nad njo. Cabot, 75-letni čili stari, ki se mu ne da, da bi spustil iz rok svojo farmo se je oženil v tretje s 35-letno Abbie Putman, polno življenja. S prvo ženo je imel dva sina: Petra in Simeona in z drugo Ebna. Ker sta prvi ženi zgorali do smrti, sta naglo podlegli druga za drugo. Tudi Peter in Simeon sta že v pehanju otopena in sta kakor vpreženi živini, ki sta zarobotela svoja mlada leta na farmi. Ko pride tretja žena k hiši ni za nju več prostora. S culama se odpravila v zlato Kalifornijo iskat lepšega in lažjega življenja. Mlada Abbie si lasti farmo. Eben je razdvojen: pri srcu mu je farma njegove pokojne matere; zala Abbie, ki sedaj sega po farmi, pa ga privlači z neukrotljivo naravo. Končno se ji vda. Dobi sina, ki mu je prinesel razočaranje. Njegov resnični sin je zakoniti sin starega Cabota, ki bo podedoval njegovo imetje. S tem za Ebna ni več bodočnosti na farmi. Nesrečna Abbie, kateri je ljubljani Eben več kot njen lastni otrok, zaduši njunega sinčka, kar je pomenilo za oba Cabota najkrušejši udarec. Eben je zgubil svojega sina, stari Cabot pa zaželenega dediča. Šerifi (orožniki) so odvedli Abbie in Ebna. Sredi lepe farme je ostal še edino stari, zlomljeni Efraim Cabot. Tako je zmagala zemlja.

Prvi del, v katerem se pojavljajo zapletljivi igre, poteka po malem, v drugem delu se stopnjuje, v tretjem pa prvi odrsko naglico k neizogibnemu usodnemu koncu.

Žizek nam je tokrat s svojo scenarijo spet prinesel nekaj novega. Opustil je zadnjo odrsko steno in jo postavil v ospredje pred publiko. Ta stena, ki je predstavlja pročelje farme, je bila preprežena s slikami, ki so v polni meri omogočale prosojnost stene v polni meri. Prostor za to steno je bil razdeljen v

štiri notranje prostore: v pritličju na levi strani je bila spalnica pokojne Ebenove matere, na desni kuhinja z visečim kotljem in ležiščema; iz obeh prostorov so vodila v nadstropje lesena stopnišča. Nad kuhinjo je bila soba starega Cabota, poleg pa Ebenova soba. Ob strani je bilo nakazano gospodarsko poslopje.

Igralci so v teh prostorih, ki so bili osvetljeni z barvastimi reflektorji, močno izstopili skozi prosojno trstenikovo steno. V tem je Žizkov poskus s sprednjo steno v polni meri uspel.

Grčavo korenino trdega starega Cabota je igral prepričevalno in doživeto g. Vilhelm, ki je ponovno dokazal svojo igralsko sposobnost. Pri Vilhelmu je očito lepa in kultivirana izgovorjava. G. Kováč (Eben) je v Žizkovi šoli lepo napredoval. Vendar pa njegov uspeh še vedno moti patos. Tokrat se v poslednjem dejanju zategadelj ni obdržal na svoji višini. Njegova izgovorjava je preveč zamolkla. Gdč. Pfeiferjeva se je v vlogi Abbie zelo povzdignila, igrala je temperamentno.

Gg.: Samec in Glavnik sta v vlogah Simeona in Petra z uvodnim nastopom postavila trden temelj, na katerega je nato gradil znani naš najboljši igralec Vilhelm. Farmerji, ki so gostovali pri Cabotu ob rojstvu sinčka, so se v svojih vlogah obnesli. Njihovo podtikavanje in krohot 76letnemu Cabotu o njegovi »spolni zmožnosti« je bilo dovolj podčrtano. To razgibano sceno je poživila z lepim plesom ga. Žizkova, medtem ko so jo ostali dobro dopolnjevali. Mimika in geste so bile pri vseh igralcih več ali manj prirodne.

Čeprav so takrat mnogi menili, da so igralci padli so v resnici zrasli, ker je bilo to delo do sedaj med najtežjimi in so imeli razmeroma malo časa za študij. Ne smemo pozabiti da se vadijo igralci po večerih, ko so že izmučeni od svojega dnevnega poklicnega dela, ter se pečajo z gledališko umetnostjo izključno iz idealizma.

Mnogi gledalci niso mogli dojeti osnovne misli dela, to je moč zemlje in strasti po njej, da bi si stari Cabot najraje odnesel v grob in jo drži do zadnje kaplje krvi. So si pač mnogi zamišljali več druge strasti, saj je bila n. pr.: srednješolski mladini do šestega razreda zabranjena predstava.

Sokolstvo

Uspešno delo Sokola I. v Celju

Sokol Celje I je imel 29. dec. svoj redni občni zbor. Starešina društva br. Franjo Vrečko je uvodoma pozdravil vse navzoče. Nj. Vel. kralju Petru II. so zborovalci zaklicali trikratni »Zdravo!«. Spomnil se je v minulemu letu umrlih. Mnogi so v minulemu letu morali opravljati vojaško dolžnost, kar se je v delu društva poznalo. Gospodarski odsek je dosegel lepe uspehe. Društvo si je nabavilo skoro vse orodje. Starosta je poudarjal, da morajo Sokoli graditi stavbo narodne sloge in opustiti vse malenkostne spore. V sedanjih časih je to nujno potrebno. Starosta Sokolske župe Celje Smertnik je pozdravil občni zbor v imenu župe in v svojem govoru poudarjal važnost delovanja društva v delavskem in industrijskem centru. Nato so podali poročila ostali društveni funkcioniari. Tajnik je poročal o številnih pri-

reditvah, ki so vse dosegle lep uspeh. Načelnik je poročal, da šteje društvo skupaj 154 telovadečih. Iz blagajniškega poročila je posneti, da je imelo društvo 41.866,05 din dohodkov, izdatkov pa din 36.764,30, društveno premoženje znaša 46.444,90 din. Matrikarica je poročala, da ima društvo 346 sokolskih pripadnikov, gospodar pa, da znaša vrednost inventarja 44.513,50 din. Še tekom letošnje spomladi si namerava društvo nabaviti kompletno orodje. Pri volitvah je bil starešinom zopet izvoljen Fr. Vrečko, podstarešinom Ivo Gams, tajnik I. Franjo Šmid, tajnik II. Lojze Vidmar, načelnik Ciril Pušnik, podnačelnik Rado Lozar, načelnica Tončka Verbek, podnačelnica Minka Ozebek, blagajnik Lojze Koštomaj, namestnica Bruna Volkar. Članarina se je za telovadeče članstvo določila letno 30 din, za netelovadeče 36 din.

Sport

Klubski dan naših smučarjev

Kakor vsako leto bodo naši smučarji tudi letos zadnjič preizkusili svoje moči pred začetkom prvenstvenih prireditev v okviru klubskih tekmovalij, ki so letos določena na 6. in 7. januar.

ISSK Maribor bo ob tej priliki priredil na praznik sv. treh kraljev dopolne tek na 12 km za seniorje in juniorje, v nedeljo pa bo dopolne slalom na 300 m. Popoldne bo veliki javni trening na novi skakalnici, ki je postala najprivlačnejša točka za smučarje. Vse te prireditve bodo v okolici Ribnice na Pohorju.

SK Železnikar bo za klubski dan priredil tek na 10 km za juniorje in seniorje. Start bo ob 9. dopolne nad gostilno Mandl v Radvanju, cilj pa na Schlauerjevem travniku.

SSK Maraton letos ne bo imel tekmovalij v posebni klubski prireditvi temveč bo svoje tekmovalje združil s podzveznim prvenstvom Mariborske podzveze ZFO v Sv. Lovrencu na Pohorju.

SK Rapid bo imel tudi letos na klubski dan svoj že tradicionalni spust od Male Kope do Tajsla.

LASKAVO MNENJE O NOVI SKAKALNICI

Na novi skakalnici pri Ribnici na Pohorju že nekaj dni traja tečaj pod vodstvom našega prvaka Franca Priboška, člana ljubljanske Ilirije. Žal se ga udeležuje le 6 tekmovalcev, 5 članov ISSK Maribora ter 1 član Maratona. Tečaj prav lepo uspeva. Pribošek je dosegel na novi skakalnici daljino 24 m ter izjavil, da spada brez dvoma med najboljše male skakalnice v državi.

IZ ZBORA NOGOMETNIH SODNIKOV (Službeno)

S pooblastilom upravnega odbora Zbornice nogometnih sodnikov pri SNZ sklicujem ustanovni občni zbor Mariborske sekcije ZNS, ki bo v nedeljo, 7. januarja, ob 10. dopolne v posebnih sobi Kino restavracije s sledečim dnevnim redom: 1. Otvoritev, 2. volitev upravnega odbora, 3. slučajnosti.

Volivno pravico imajo vsi zvezni sodniki. Ako občni zbor ob napovedanem času ne bo sklepčen, se bo vršil pol ure kasneje pri vsakem številu navzočega članstva. — Poverjenik v Mariboru.

s ISSK Maribor (zimski sport). Drevo ob 3/4 na 19. bo pri Kirbišu važen sestanek radi klubskega dneva. Vabijo se tudi vsi, ki bi se radi na novo verificirali.

s SK Železnikar bo imel svoj 12. redni občni zbor 26. januarja ob pol 20. v dvorani na stadionu.

s Gostovanje naših boksarjev v Slovaški je za enkrat odpovedano, ker naša zveza ni mogla pristati na ponujane finančne pogoje.

s Tri in pol milijona dinarjev kreditov in podpor bodo dobile sportne zveze in ustanove ter SKJ, ki imajo sedež na področju banovine Hrvatske na podlagi uredbe o prenosu kreditov z MFVN na banovino.

s Po zmagi Luke Popovića nad Stevanom Jakličem, ki je izgubil vseh 12 kol, poudarjajo iz Zagreba, da je vendarle še vedno smatrali za državnega prvaka Stevana Jakšića, ker dvoboj ni bil pravilno prijavljen Boksarski zvezi kraljevine Jugoslavije, ki ima svoj sedež v Zagrebu.

Spomnite se CMD!

MALI OGLASI

CENE MALIM OGLASOM: V malih oglasih stane vsaka beseda 50 par najmanjša pristojbina za te oglase le din 9.— Družbe preklicati dopisovanja in ženitovanjski oglasi din 1.— po besedi Najmanjši znesek za te oglase le din 10.— Debelo tiskane besede se računajo dvojnó Oglasni tavek za enkratno objavo znaša din 2.— Znesek za male oglase se plačuje takoj pri naročilu oziroma ga se vposlati v listu skupaj z naročilom ali pa po poštni ološčnici na čekovni račun št. 11.409 Za vse oismene odgovore glede malih oglasov se mora priložiti znakma za 2 din

JAZ VAM BOM POMAGAL.

osebno pri pisatelju v Mariboru, hotel »Zamorca«. Obiske sprejema vsak dan od 9.—12. in od 3.—7. ure zvečer. Ostane samo nekaj dni. Odgovarja tudi na dospelo korespondenco.

Poznani raziskovalec in pisec okultnih znanosti g. F. T. Karmah Vam napravi brezplačno življenjsko napoved o Vaši bodočnosti. Razen važnih dogodkov iz preteklosti Vam ugaše tudi Vaše izgledbe v ljubezni, zakonu, loteriji, trgovini in vse važne dogodke sedanjosti. Njegov nasvet Vam bo prinesel zaželenih uspehov v življenju. Zahvale, katere prejema vsak dan iz vsega sveta, dokazujejo izredno zaupanje njegovi preizkušnosti. Postavite nekoliko važnih vprašanj, ki Vas največ zanimajo in točne rojstne podatke. Vse zgoraj navedeno dobite popolnoma brezplačno, ako kupite od pisca njegovo najnovejšo knjigo »NAS ŽIVOT I OKULTNE TAJNE«. Grandiozno delo ima nad 200 fotografij, v luksuzni vezavi, katero lahko kupite

Razno

Fino olivno OLJE lit din 19.—, najfinejša kava, čaj, čokoladne specialitete, likerji, 5 kg-paketi za inozemstvo, »Kavalira«, Gosposka 28 12153-1

NAJCENEJE pošilja v inozemstvo petkilogramske pakete s salamami, prekajenim mesom »KAVALLIR«, Gosposka 28. 12152-1

OPOZORILO! Za dolgove, ki bi jih naredili moja žena Štefica Urek, roj. Mlakar, nisem plačnik. Urek Ferdo. 12345-1

MODRČKI stezniki, rokavice, nogavice, damsko perilo najceneje pri Š. Ketiš-u, Stolna 1. 11406-1

PRIMORCI! Ob sobotah dobite primorsko orodje, fanče i. dr. stojnica. Glavni trg, pred gosilno Tscheligi. 12726-1

ZEISS
Dipl. optik
E. PETELN
MARIBOR - GRAJSKI TRG 7

Prodaj

MALI BILJARD naprodaj. Vprašati v ogl. oddelku »Večernika« 13238-4

TRGOVINA z mešanim blagom, s trafiko, na zelo dobrem položaju, takoj na prodaj. Ponudbe pod »Dobra eksistenca« na ogl. odd. »Večernika«. 13254-4

SPALNICA jedilnica in razno drugo staro pohištvo ugodno naprodaj. Meljska 29, pri skladiščniku. 13253-4

Posteljno perje

kem čiščeno že po kg 8.— din naprej tudi po brezkonkurenčni ceni pri

„Luna“
Maribor samo Glavni trg 24

Kupim

INVENTAR ZA TRGOVINO kupim. Ploj. Aškerčeva ul. 14. Pobrežje. 13239-3

STAR ŠTEDILNIK železen, kupim. Naslov v ogl. odd. »Večernika«. 13242-3

GOSTILNO ALI BIFE kupim, event. vzamem v najem, s 1. februarjem na prometnem kraju. Ponudbe na ogl. odd. »Večernika« pod »Kavcije zmožen«. 13243-3

Continental

na ugodne mesečne obroke
IVAN LEGAT
Maribor, Vetrinjska ul. 34
Ljubljana, Prešernova ul. 40

Sluzbo dobi

DOBREGA LIČARJA išče Sofra, Maribor, Gregorčičeva 24. 13240-9

POSTREŽNICO srednjih let iščem za celodnevno postrežbo s hrano. Povprašati v ogl. oddelku »Večernika«. 13241-9

MIZARSKEGA VAJENCA sprejme mizarstvo Puher, Nasipna ul., Pobrežje. 13246-9

SAMOSTOJNO KUCHARICO ki opravlja tudi vsa druga dela, takoj sprejemam. Ponudbe na ogl. odd. »Večernika« pod »Kuharica«. 13252-9

Sobo odda

KABINET oddam. Naslov v ogl. odd. »Večernika«. 13244-7

SOBO lepo opremljeno, z uporabo kopalnice, oddam. Glavni trg 24-I. desno. 13250-7

Zlato in srebro, briljante, zastavljalne listke išče nužno za nakup

M. Ilgerjev sin, Maribor, Gosposka ulica 15

OKASA
tablete
Pri spolni slabosti lahko ookusite
OKASA
tablete za moške
100 komadov din 220.— proti povzetju
Zastopnik: Lekarna
Mr. Rožman Miroslav
Beograd — Terazije 5
Ogl. reg. S. 5846 36

Stanovanje

SOBO IN KUHINJO in eno prazno sobo oddam s 1. februarjem. Sokolska 39. Studenci. 13248-5

STANOVANJE soba in kuhinja, oddam. Sp. Radvanjska 22, Nova vas. 13249-5

MAJHNO SOBO s kuhinjo takoj oddam eni ali dvema osebam. Pristan 11. 13251-5